

STRUKTURÁLNÍ FONDY A JEJICH VYUŽITELNOST PRO KNIHOVNY

Miloslava Váňová, Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK Praha

O Strukturálních fondech bylo napsáno již mnoho a existuje také řada webových stránek, článků, prezentací a ostatních příspěvků, které se tomuto tématu věnují. Vzhledem k situaci, kdy Česká republika disponuje 24 operačními programy, se i přes bohaté informační zdroje často nedostává přehledných a konkrétních informací – nebo možná právě proto. V oblasti Strukturálních fondů, ve které existuje značný převis informací všeho druhu (často čítajících několik set stran pro jeden program), je stále těžší odfiltrvat nepotřebné od potřebného, ve směsi formálních pouček v textech jednotlivých programů promyslet a navodit myšlenku a představu konkrétního projektu, který je vlastně jedinou snahou všech účastníků tohoto mechanismu a konečným důvodem pro existenci programů Evropské unie.

Do jednotlivých programů se předkládají „žádosti“, zájemci o realizaci projektů jsou nazýváni „žadatelé“. Už tímto pojmoslovím se tito „zájemci“ dostávají do nevýhodných pozic osob žádajících o peníze na nějaký třeba bohubilý a veřejně prospěšný projekt. Mnohem přesnější by však bylo mluvit o „klientech“ či „dodavatelích“, kteří nereagují na „výzvy“, ale na „zakázky“ orgánů veřejné správy, neboť všechny podporované aktivity ve 24 operačních programech nejsou ničím jiným než definovanou potřebou tohoto státu naplňovanou prostřednictvím konkrétních a realizovaných projektů. Pojďme se však podívat na možnosti programů pro projekty knihoven, a to vzhledem k obsahové specifikaci programů a časového harmonogramu předkládání projektů.

Výčet dotačních možností a aktualit uvedený v tomto článku není konečný. Knihovny mohou disponovat – stejně jako ostatní zájemci o dotace z EU – nápady na nejrůznější typy projektů (vzdělávací, sociálně podporující určitou skupinu obyvatel např. prostřednictvím neformálních forem vzdělávání) a ne všechny je zde možné obsáhnout. V článku se tedy budeme zabývat regionálními operačními programy i s přehledy již vyhlášených výzev, Integrovaným operačním programem, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Operačním programem věda a výzkum pro inovace a OP Lidské zdroje a zaměstnanost.

Na jednání Národní knihovny ze dne 16. ledna 2008 byl definován zájem knihoven o předložení individuálních projektů na vzdělávání knihovní-

ků (manažerské a komunikační dovednosti, IT dovednosti, sociální kompetence a jazykové kurzy) a rovněž zájem na předložení „společného projektu“ na vzdělávání knihovníků celé ČR. Dále byly diskutovány projekty infrastrukturní, např. na výstavbu nové knihovny v Ostravě. Projekty výstavby a rekonstrukce jsou často podporovány či přímo vedeny samotným zřizovatelem knihovny. Setkání ukázalo dobrou informovanost knihoven a rovněž ochotu sdílet své projekty a předávat si kladné i záporné zkušenosti související s realizací projektů. Podnětné by jistě byly pravidelné např. čtvrtletní schůzky pracovníků knihoven jednotlivých regionů NUTS II a alespoň občasné setkání na celorepublikové úrovni. Je nepsanou pravdou, že právě otevřený přístup jednotlivých účastníků (a knihovny jistě nejsou vzájemnými konkurenty) umožní efektivní vyčerpání alokovaných prostředků a v konečném důsledku splnění vysokých a na knihovny kladených nároků v podobě rozšíření a zkvalitnění poskytovaných služeb.

Konkrétní oblasti podpory, které se věnují přímo knihovnám a jejich investičním aktivitám (rozumějme: výstavba, rekonstrukce, nákup ICT technologií nikoli vzdělávací nebo tzv. měkké aktivity) můžeme najít ve většině tzv. Regionálních operačních programů, které sdružují jeden či více krajů, do kterých je směřována podpora ze zdrojů EU prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj podporujícího infrastrukturní projekty.

ROP STŘEDNÍ ČECHY

KONTAKTY: www.ropstrednicechy.cz

Začneme Regionálním operačním programem **Střední Čechy**, jehož územní kompetence je identická s územním vymezením Středočeského kraje. První ze zmíněných operačních programů rozebereme podrobněji než následující, které jsou principiálně velmi příbuzné.

Podpora je jmenovitě směřována pro města: Kladno a Mladá Boleslav, a to výlučně prostřednictvím Integrovaným plánů rozvoje měst v opatření 3.1 – Rozvoj regionálních center. Projekty na území těchto statutárních měst a dalších měst nad 50 000 obyvatel, které nebudou součástí Integrovaného plánu rozvoje měst, bude možno předkládat v oblasti podpory 3.2. Výčet podporovaných oblastí se však neliší, a proto se pojďme blíže podívat na aktivity, které mohou knihovny ve Středočeském kraji díky dotacím z EU zrealizovat. Knihovny jsou v Prováděcím dokumentu v oblasti vzdělávání vyčleněny ze základní podpory (na rozdíl od např. mateřských, základních či středních škol, poraden či různých středisek volného času a institucí poskytujících další vzdělávání) a jsou podpořeny „pouze“ doplňkovým způsobem, což znamená, že způsobilé (nebo také oprávněné či uznatelné) výdaje do infrastruktury těchto zařízení týkající se vzdělávání nesmí překročit 40 % celkových způsobilých výdajů.

Podporované aktivity zaměřené na rozvoj infrastruktury pro vzdělávání jsou tyto: budování infrastruktury (nákup, výstavba), modernizace, obnova a rekonstrukce stávajících objektů; transformace nevyužívaných prostor nebo zařízení sloužících k jiné funkci na využití, které odpovídá lépe poptávce; zavádění moderních technologií a dalších inovací ve výuce; pořízení zařízení a vybavení s ohledem na zvýšení a zajištění kvality výuky; pořízení výpočetní techniky – tato aktivita bude podporována pouze jako doplňková; úpravy infrastruktury s ohledem na integraci marginalizovaných skupin společnosti (např. osoby s handicapem) – tato aktivita bude podporována pouze jako doplňková; terénní úpravy – tato aktivita bude podporována pouze jako doplňková.

Každý projekt musí deklarovat svou inovativnost. Pro účely tohoto Regionálního operačního programu je inovace definována následovně:

Inovace představuje uvedení nového nebo významně zlepšeného produktu (výrobku nebo služby) anebo zavedení nového nebo podstatně zlepšeného technologického procesu, zavedení pokrokových metod řízení. Inovace je výhodná a záměrná změna současného stavu, která musí najít praktické uplatnění a musí být v organizaci (podniku) nová. Inovované produkty jsou tedy buď zcela nové nebo mají významně lepší základní vlastnosti, vyšší technickou kvalitu, zavedený software nebo další nehmotné prvky, širší užití a vedou k vyšší spokojenosti konečného uživatele. Za inovativní není považován prostý nákup výpočetní techniky bez jakékoliv přidané hodnoty.

Přestože je tato oblast podpory primárně směřována do škol a snaží se o zlepšení výukových podmínek žáků a zvyšování kompetence pedagogických pracovníků, je pro knihovny dobře uchopitelná a využitelná. Knihovny mohou rekonstruovat své prostory např. pro následný výukový cyklus zaměřený na podporu multikulturní výchovy či vzdělávání. Mohou také nakoupit a následně inovativně využít ICT technologie ve výuce nebo při styku se čtenářem. Dalším příkladem může být úprava prostor v knihovně včetně příslušného technického zázemí pro následné vzdělávání pracovníků knihoven.

Další možností ve stejné oblasti podpory tj. 3.1 představují volnočasové aktivity, kde jsou podporovány investice pouze v případě, že cílovou skupinou návazných služeb jsou primárně místní obyvatelé. Právě tyto podmínky umožňují knihovnám velkou šanci na modernizování svých prostor za účelem nabídky vyšších a kvalitnějších služeb svým uživatelům. Podporovány totiž budou investice do infrastruktury, které mj. vedou k tomu, že obyvatelé pro dostatek služeb občanského vybavení v obci setrvají – objekty pro kulturní aktivity, kam knihovny bezesporu patří. Důležité je, že případný výtěžek ze vstupného a z pronájmů (předplatného) bude hradit provoz nebo

část provozních nákladů. V této oblasti podpory byli tvůrci Prováděcího dokumentu ke knihovnám vstřícní, neboť tyto instituce tvoří přímou cílovou skupinu možných žadatelů bez dalšího omezení jako tomu bylo v aktivitách předešlých, zaměřených na oblast vzdělávání.

Podporované aktivity zaměřené na rozvoj infrastruktury pro volnočasové aktivity jsou: budování infrastruktury (nákup, výstavba); modernizace, obnova a rekonstrukce stávajících objektů; transformace nevyužívaných prostor nebo zařízení sloužících k jiné funkci na využití, které odpovídá lépe poptávce; pořízení zařízení a vybavení s ohledem na zvýšení a zajištění kvality poskytovaných služeb a technologický rozvoj – tato aktivita bude podporována pouze jako doplňková; úpravy infrastruktury s ohledem na integraci marginalizovaných skupin společnosti (např. osoby s handicapem) – tato aktivita bude podporována pouze jako doplňková; terénní úpravy – tato aktivita bude podporována pouze jako doplňková; výstavba a rekonstrukce parkovacích ploch – tato aktivita bude podporována jako doplňková.

Výše podpory může pro knihovny dosáhnout až 85 % celkových způsobilých výdajů a to formou nevratné přímé dotace z rozpočtu Regionální rady regionu soudružnosti Střední Čechy. Minimální přípustná výše celkových způsobilých výdajů na jeden projekt je 2 mil. Kč. Maximální přípustná výše celkových způsobilých výdajů na jeden projekt není stanovena.

Další v řadě dotačních možností pro knihovny Středočeského kraje je oblast podpory 3.2 – Rozvoj měst – která definuje své územní vymezení do obcí s rozšířenou působností, celkem 26 obcí v kraji mimo statutární města Kladno a Mladou Boleslav, která jsou přijatelná z oblasti 3.1. I v opatření 3.2 jsou definovány aktivity tzv. vzdělávací a volnočasové a stejně jako ve výše uvedené oblasti 3.1 jsou aktivity vzdělávací podpořeny v knihovnách pouze doplňkově, kdy výše investice do celkových způsobilých výdajů na infrastrukturu do vzdělávání nesmí překročit 40 % celkových způsobilých výdajů. Volnočasové aktivity jsou podpořeny bez dalšího omezení.

Oblast podpory 3.3 – Rozvoj venkova – je poslední přímou subvencovanou oblastí pro knihovny ve středočeském ROPu a směřuje na zvýšení kvality veřejných služeb do venkovských oblastí, tj. všech obcí mimo těch podporovaných v rámci 3.1 a 3.2. Výčet a druh podporovaných aktivit se neliší od výše uvedených informací.

Závěrem uvádím přehled plánovaných výzev se zaměřením na knihovny v ROP Střední Čechy v letošním roce 2008 a výhledově i na rok 2009:

Podzimní blok (výzva od 15. 9. do 15. 11. 2008)

Oblast podpory	Zaměření výzvy	Indikativní alokovaná částka (Kč)
3.1 – Rozvoj regionálních center	všechny aktivity (kontinuální výzva)	1 034 000 000
3.2 – Rozvoj měst	MŠ	97 000 000
	ZŠ	35 000 000
	SŠ a jiné	54 000 000
	sociální integrace	70 000 000
3.3 – Rozvoj venkova	MŠ	125 000 000
	ZŠ	90 000 000
	SŠ a jiné	65 000 000
	sociální integrace	43 000 000

Výhled na rok 2009

Alokace na jednotlivé výzvy budou upřesněny na základě vývoje probíhajících výzev.

Oblast podpory	Zaměření výzvy
Jarní blok (15. 3. – 15. 5. 2009)	
3.2 – Rozvoj měst	revitalizace zdravotnictví volnočasové aktivity
3.3 – Rozvoj venkova	revitalizace zdravotnictví volnočasové aktivity

ROP SEVEROVÝCHOD

KONTAKTY: www.rada-severovychod.cz

V další části příspěvku se zaměříme na kraje Pardubický, Liberecký a Královéhradecký, které sdruženy do regionu soudružnosti NUTS II **Severovýchod** tvoří územní vymezení pro Regionální operační program Severovýchod. Struktura programu resp. jeho obsahová náplň je tematicky téměř shodná s ROP Střední Čechy, alespoň co se týká náplně na rozvoj měst a venkova.

Oblast podpory 2.1 – Rozvoj regionálních center zahrnuje města nad 50 000 obyvatel (Liberec, Hradec Králové, Pardubice) s odkazem na podporu projektů definovaných v jednotlivých Integrovaných plánech rozvoje měst. Oblast podpory 2.2 – Rozvoj měst definuje města či obce nad 5 000 obyvatel jako oprávněné příjemce dotací. Poslední oblast 2.3 – Rozvoj venkova omezuje příjemce na obce s počtem obyvatel 500 až 5 000. Podporované aktivity jsou stejné pro všechny tři výše zmíněné oblasti. Patří sem re-

generace a revitalizace zapsaných historických, kulturních a technických památek v rámci obnovy městského prostředí, výstavba a modernizace infrastruktury pro volnočasové aktivity podmiňující zvyšování nabídky a možnosti pro trávení volného času.

V současné době právě probíhá 8. kolo výzvy pro předkládání žádostí o dotace v rámci oblasti podpory 2.1 Rozvoj regionálních center (pro obce nad 50 000 obyvatel) s ukončením příjmu žádostí do 30.9. 2008. Tato výzva je však pouze pro tvorbu a předložení Integrovaných plánů rozvoje měst. Výzva – vhodná pro knihovny – doposud vyhlášena nebyla.

ROP SEVEROZÁPAD

KONTAKTY: www.nuts2severozapad.cz

Kraje Karlovarský a Ústecký společně koordinují Regionální operační program Severozápad, který rozdělí nejvíce peněz ze všech regionálních operačních programů, což je jistě i velká šance pro knihovny. Na webové prezentaci tohoto programu s logem „Vize přestane být snem“ nalezneme informaci o právě vyhlášených výzvách z oblastí podpory 5.1 a 5.2 a již proběhlých výzvách v sekci Plán výzev. Zmíněné oblasti podpory u právě vyhlášených výzev se týkají tzv. Technické asistence, což znamená víceméně pouze podporu samotným úředníkům a jejich koordinační činnosti nikoli konkrétním projektovým záměrům.

Od 14. 4. do 20. 6. 2008 však byla spuštěna Oblast podpory 2.2 – Investice pro zlepšení fyzické infrastruktury. Pro knihovny lze v této oblasti využít definovanou aktivitu: Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů umožňující taxativně vymezenou výstavbu, rekonstrukci, modernizaci a vybavení knihoven.

ROP JIHOZÁPAD

KONTAKTY: www.rr-jihozapad.cz

Regionální operační program NUTS II Jihozápad je určen pro kraje Jihočeský a Plzeňský. Tento region se může chlubit již schváleným projektem (!) z knihovnických řad a sice v obci Pluhův Žďár v rámci 2. výzvy, Oblasti podpory 2.3 získal žadatel – obec – téměř 2 mil. Kč na projekt přístavby knihovny a společenské místnosti (viz http://www.rr-jihozapad.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=200047&id_ktg=1056&p1=1456).

Oblast 2.3 – Revitalizace částí měst a obcí ve své výzvě s termínem příjmu žádostí do 14.3. 2008 umožnila oprávněným žadatelům (obcím s počtem obyvatel 500–4 999 a organizacím zřizovaným či zakládaným obcemi) předložit projekty na výstavbu, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti, objektů pro kulturu, volný čas, komunitní život a veřejný sektor. Nově vyhlášená 3. výzva s termínem příjmu žádostí **do 30. 7. 2008** není

doposud vyhodnocena. Také zde měly knihovny možnost předložit své projekty, a to v Oblastech podpory 2.2 – Rozvojové projekty spádových center s oprávněnými žadateli obcí (a jimi zřizovanými organizacemi) s počtem obyvatel 5 000 až 49 999. Po příkladě knihovny z Pluhova Žďáru mohly knihovny sídlících v obcích s příslušným počtem obyvatel žádat o dotace na projekty na výstavbu, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti, objektů pro kulturu, volný čas, komunitní život a veřejný sektor. Rovněž již zmíněná oblast 2.3 pro obce do 4 999 obyvatel umožnila knihovnám do konce července tohoto roku předložit své projekty.

ROP Jihozápad se tak jeví z pohledu schválených projektů knihoven jako nejrychlejší.

ROP JIHOVÝCHOD

KONTAKTY: www.jihovychod.cz

Jihomoravský kraj a kraj Vysočina administrují Regionální operační program NUTS II Jihovýchod, kde je pro knihovny adekvátní de facto celá Prioritní osa 3 – Udržitelný rozvoj měst a venkovských sídel, která prostřednictvím jednotlivých Oblastí podpory rozděluje oprávněné žadatele dle počtu obyvatel obcí měst – stejně jako jiné regionální programy. 3.1 – Rozvoj urbanizační center pro města Brno a Jihlavu; 3.2 Rozvoj regionálních středisek pro města Třebíč, Znojmo, Hodonín, Břeclav, Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou, Vyškov, Blansko a Pelhřimov; 3.3 – Rozvoj a stabilizace venkovských sídel pro obce nad 500 obyvatel s výjimkou těch, co mohou čerpat v rámci kategorie 3.1 a 3.2, a konečně výše jmenovaným specializovaná Oblast 3.4 – Veřejné služby regionálního významu, kde mohou žádat jen organizace zřizované nebo zakládané krajem, tedy krajské knihovny.

V rámci této poslední zmiňované oblasti podpory budou podpořeny zejména projekty zaměřené na výstavbu a technické zhodnocení zařízení pro celoživotní vzdělávání (střední školy, speciální školy, **knihovny** aj.) včetně technického vybavení nezbytného pro výuku a pro zvyšování úrovně vzdělávání.

Aktuálně jsou dále vyhlášeny všechny výše zmíněné oblasti s termínem ukončení příjmu žádostí pro 3.2 a 3.3 do 17. října 2008. Oblast podpory 3.4 vyhlášena dne 5.5. 2008 umožňuje kontinuální příjem žádostí mj. na výstavbu krajské knihovny Vysočiny v Havlíčkově Brodě. Výzva potrvá až do vyčerpání prostředků – alokováno je 312 mil. Kč – nebo rozhodnutí Rady. Podporovanými aktivitami jsou výstavba a technické zhodnocení zařízení pro celoživotní vzdělávání včetně technického vybavení nezbytného pro výuku a pro zvyšování úrovně vzdělávání.

ROP STŘEDNÍ MORAVA

KONTAKTY: www.nuts2strednimorava.cz

Kraj Olomoucký a Zlínský je sdružen v Regionálním operačním programu NUTS II Střední Morava a v rámci Prioritní osy 2 – Integrovaný rozvoj a obnova regionu definuje 3 oblasti podpory se stejnými typy podporovaných aktivit rozdělených opět dle velikosti obcí dle počtu obyvatel. Oblast podpory 2.1 – Rozvoj regionálních center zajišťuje alokované prostředky pro obce Olomouc a Zlín; 2.2 – Rozvoj měst umožňuje čerpat dotace obcím a jejich organizacím s výjimkou měst Olomouce a Zlína a 2.3 – Rozvoj venkova umožňuje čerpat obcím bez statutu města.

Dne 23. dubna 2008 byla vyhlášena Oblast 2.2, Podoblast 2.2.5 – Infrastruktura pro rozvoj volnočasových aktivit pro města nad 5 000 obyvatel s investicemi na modernizaci, stavební úpravy, příp. výstavbu kulturních a multifunkčních zařízení s cílem aktivního využívání volného času pro místní obyvatele.

ROP MORAVSKOSLEZSKO

KONTAKTY: www.rr-moravskoslezsko.cz

Stejně jako ROP Střední Čechy sdružuje ROP Moravskoslezskou pouze jediný kraj a tím je kraj Moravskoslezský, který v rámci Oblasti podpory 2.1 – Infrastruktura veřejných služeb a dále definovaných podoblastí podporuje hmotné investice do infrastruktury na podporu využívání volného času a na zajištění informačních služeb pro občany prostřednictvím knihoven. Cílem Moravskoslezského kraje je postavit novou vědeckou knihovnu v Ostravě, jejíž výstavba je také v programu a priori zmíněna. V rámci této oblasti však mají velkou šanci i knihovny menšího charakteru, a to zejména díky podoblasti 2.1.1 – Rozvoj infrastruktury pro vzdělávání, kde mohou žádat organizace obcí a obce nad 10 000 obyvatel.

Ze dne 26. 6. 2008 jsou na stránkách Regionální rady zveřejněny výsledky výzev mj. také pro Oblast 2.1.4 – Podpora rozvoje veřejných informačních služeb poskytovaných knihovnami aneb zkráceně Knihovny. Dle očekávání se pod názvem projektu „Novostavba Moravskoslezské vědecké knihovny“ skrývá projekt Moravskoslezského kraje na výstavbu nové budovy vědecké knihovny ve výši 600 mil. Kč přiznané dotace. Vzhledem k tomu, že se dle čl. 39 Nařízení Rady č. 1083/2006 jedná o velký projekt, musí jeho financování schválit ještě Evropské komise. V rámci tohoto opatření mohou také knihovny žádat o projekty na rozvoj knihovnických a informačních služeb s využitím ICT na podporu automatizace knihovnických agend a internetizace knihoven. Podporována je rovněž tvorba elektronických informačních zdrojů ve vztahu k Moravskoslezskému kraji vč. digitalizace a následného zpřístupňování široké veřejnosti.

Výzva na oblast 2.1.1 bude dle plánu výzev vyhlášena na říjen a listopad roku 2008.

Pokusíme-li se o srovnání připravenosti a dosavadní využitelnosti regionálních programů pro knihovny, můžeme už nyní konstatovat, že jednotlivé regiony přejí svým potenciálním klientům různou měrou v ohledu na možnosti realizace obdobných projektových záměrů. Někde nebyly doposud ani vypsané vhodné výzvy, někde tuto možnost zájemci o projekty měli a čekají na evaluaci svých předložených žádostí a jinde mají jistotu úspěchu/neúspěchu a připravují své projekty k realizaci či s úpravami na další kolo výzvy. Následující srovnání vychází z veřejně dostupných informací uvedených na webových prezentacích poskytovatelů podpory a tudíž odráží i míru (i když povinně, přesto někdy se zpožděním) sdělování informací např. v sekci schválené projekty.

Lze shrnout, že všechny regionální operační programy **umožňují** knihovnám předložit projekt na revitalizaci (rekonstrukci, modernizaci, výstavbu) svých prostor a objektů. Regiony Moravskoslezsko, Severozápad, Jihovýchod a Střední Čechy mají pojem „knihovna“ přímo zmíněn v textaci příslušné oblasti podpory – knihovny v těchto regionech tak mají lepší výchozí pozice ve zdůvodňování nutnosti předložení svého projektového záměru oproti ostatním, kteří budou muset soupeřit v blíže neidentifikované skupině rekonstrukce objektů pro využití volného času či kultury pro cílovou skupinu místních obyvatel. Kraj Moravskoslezský se rozhodl z evropských peněz vystavit novou vědeckou knihovnu, kraj Vysočina v rámci regionu Jihovýchod plánuje postavit budovy Krajské knihovny v Havlíčkově Brodě. Také knihovny menšího rozsahu však mají díky tomu vysokou šanci na úspěch. Jihozápad prokázal první průkopnický krok v již schváleném projektu výstavby knihovny v malé obci Pluhův Žďár. Z dostupných informací se region Severovýchod jeví pro knihovny jako nejméně aktivní, neboť doposud žádná vhodná výzva nebyla vyhlášena a o tomto kroku není v blízké době ani uvažováno (respektive není o něm zmínka na oficiální webové prezentaci Regionální rady). Střední Čechy slibují vyhlášení vhodných výzev na konec letošního roku a 1. polovinu roku příštího. Lze shrnout, že díky projektům realizovaným v minulém programovacím období (za všechny uveďme Karlovy Vary) mají knihovny dobré výchozí šance a záleží jen na nich, která z nich dokáže využít ve prospěch svého rozvoje a zdokonalení svých služeb čtenářům a uživatelům.

Integrovaný operační program

KONTAKT: www.strukturalni-fondy.cz nebo www.mmr.cz

Integrovaný operační program se zkratkou IOP se infrastrukturním potřebám knihoven věnuje rovněž. Knihovny specifikované jako „kulturní infrastruktura poskytující veřejné kulturní služby“ jsou vyhodnoceny jako nejlepší z hlediska hustoty přístupových míst na 100 km² v mezinárodním srovnání s EU 27, avšak bohužel s negativním trendem k poklesu počtu veřejných knihoven v ČR (od r. 2002 z 6 057 na 5 662 v r. 2006).

IOP bude podporovat projekty digitalizace (předpokládá se projekt předložený Národní knihovnou, Státní technickou knihovnou v Praze a Moravskou zemskou knihovnou v Brně a projekty krajských knihoven).

Oblast intervence 1.1 – Rozvoj informační společnosti ve veřejné správě zahrnuje aktivity na elektronizaci služeb, elektronizaci procesních postupů, digitalizaci datových zdrojů, jejich zpřístupňování a ochranu, dlouhodobé ukládání vč. podpory vybavení Národní digitální knihovny, Národního datového úložiště a regionálních datových úložišť vzájemně propojených. Podporovány jsou projekty na zpřístupňování archiválií v rámci projektu „Otevřená minulost“ spolu s vytvořením pravidel na poskytování těchto archiválií veřejnosti pomocí prostředků ICT.

5.1 – Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví podporuje vybudování či modernizaci celostátně působících center, poskytujících technologické zázemí při zajišťování distribuce a propagace produktů a služeb v oblastech knihovnických fondů, knižní produkce a distribuce.

Národní digitální knihovna se svou koncepcí trvalého uchování knihovnických sbírek tradičních a elektronických v knihovnách ČR získá výborný start na cestě ke své existenci, neboť s její podporou se počítá z prostředků tohoto operačního programu.

IOP oproti např. ROPům představuje vytváření **celostátních** sítí moderních vybavených multifunkčních center v oblastech knihovnictví. Jako koncepční dokument v knihovnické oblasti je IOP koncepčně ovlivněn Koncepcí rozvoje knihoven v ČR na léta 2004–2010 přijatou usnesením vlády č. 679 ze 7. července 2004.

Oblast 1.1 předpokládá vyhlášení výzvy na podzim letošního roku, výzva bude kontinuální a administrátorem výzvy bude Ministerstvo vnitra. Oblast 5.1 předpokládá výzvu v září 2008 prostřednictvím administrátora, kterým je Ministerstvo kultury. Národní podpora bude směřována na budování a zefektivnění identifikace, dokumentace, uchování a užívání a prezentaci kulturního dědictví.

OPERAČNÍ PROGRAM VĚDA A VÝZKUM PRO INOVACE

KONTAKT: www.msmt.cz

OP Věda a výzkum pro inovace řízený Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy je strategickým dokumentem pro rozvoj infrastruktury ve školách, vědě a výzkumu financovaný z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Program je schválen vládou a předložen ke schválení Evropské komise. V současné době právě probíhá proces posouzení vlivů OP VaVpI. na životní prostředí. Doposud vyhlášené výzvy se týkaly pouze technické pomoci a první výzvy pro žadatele se očekávají, dle ministra Ondřeje Lišky, koncem roku 2008.

Program představuje šanci pro realizaci mj. i velkých infrastrukturních projektů na výstavbu univerzitních kampusů včetně knihoven. Tak například nový návrh dostavby kampusu ústecké Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, podpořený vládou, počítá s postupnou realizací z prostředků výše uvedeného programu. Obdobně jsou na tom i přípravy kampusu Technické univerzity Liberec či Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kde byla výstavba kampusu dne 2.4. 2008 slavnostně zahájena. Kampus bude obsahovat pavilony filozofické fakulty, rektorátu a univerzitní knihovny! Stavba bude z více než 390 mil. Kč poskytnuta ze zdrojů MŠMT a vlastní zdroje univerzity budou činit více než 20 mil. Kč.

Infrastrukturní projekty se svým rozpočtem nad 50 mil. EUR v rámci OP VaVpI řadí k velkým projektům. Vzhledem ke skutečnosti, že finanční nároky velkých projektů výrazně překračují možnosti operačního programu, přistoupilo Ministerstvo k systému „před-výzvy“, jelikož standardní výzvu zatím není možné vyhlásit (program není schválen Evropskou komisí). Do 30. června byly shromážděny podklady pro sestavení „prioritního seznamu velkých projektů“, který bude následně předložen Radě pro výzkum a vývoje ČR.

Vzdělávací projekty lze předkládat prostřednictvím dvou operačních programů.

OPERAČNÍ PROGRAM VZDĚLÁVÁNÍ PRO KONKURENČNOST

KONTAKT: www.strukturalni-fondy.cz nebo www.msmt.cz

Oblast počátečního vzdělávání určená zejména školám vyhlásila prostřednictvím globálních projektů výzvy v jednotlivých krajích. Vhodnými žadateli jsou však zejména školská zařízení. Pro knihovny jako instituce dalšího vzdělávání je vhodná Oblast podpory 3 – Další vzdělávání, která doposud svou výzvu nevyhlásila.

OPERAČNÍ PROGRAM ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ A ZAMĚSTNANOST

KONTAKT: www.esfcr.cz

V rámci tohoto programu mohou knihovny realizovat své konkrétní projekty na vzdělávání svých pracovníků (knihovny poptávané manažerské či komunikační dovednosti mohou být předmětem zrealizovaných projektů).

Oblast 1.1 – Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků vede k podpoře odborných znalostí a dovedností zaměstnanců a zaměstnavatelů. Žádost mohou předkládat knihovny ministerstev.

Oblast 3.4 podporuje rovné příležitosti mužů a žen v pracovním a rodinném životě, kde může knihovna spolu s dalšími partnery vytvořit zázemí pro konání vzdělávacích a podpůrných aktivit k této problematice.

Úspěšně zrealizovaných projektů z řad knihoven je již řada: Krajská knihovna Karlovy Vary, Knihovna manželů Tomanových v Rožmitálu pod Třemšínem, Centrum celoživotního vzdělávání – knihovna Kroměřížska, Masarykova veřejná knihovna ve Vsetíně a další.

Projekty propojuje myšlenka knihovny jako komunitního a vzdělávacího centra regionu s dostatečným zázemím a vybavením moderními ICT technologiemi, vysokorychlostním internetem a automatizovanými knihovnickými procesy. Místa, která slouží pro vzdělávání a také trávení volného času místních obyvatel. Právě podporu volnočasových aktivit tvůrci programů často zmiňují, neboť vzdělání obyvatelé jsou lépe uplatnitelní na trhu práce, konkurenceschopnější a spokojenější s občanskou vybaveností obce, ve které žijí, a zájmem představitelů města kvalitní služby a spokojení občané.

Závěrem nelze než doporučit konzultovat své připravované projekty s představiteli měst, se svým zřizovatelem (který musí s realizací projektu souhlasit a může být rovněž v roli „žadatele“), s příslušnými úředníky – to vše po kvalitně provedené analýze svých potřeb a rozboru finanční náročnosti na realizaci projektu. Vždy je třeba počítat s finanční připraveností a rezervou, která neumožní zpoždění v realizaci projektu.